

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVII, 7

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

Julij 1970

Katoličanov vstop v svet mora biti središčno vstop v službo svetu, mora biti agape. To pa je najmočnejše sredstvo proti grehu, proti egoizmu. Kdor se greha hoče varovati, naj gre v agape, službo bližnjemu sredi sveta. Ta paradoksnost je dejansko izražena tudi v sv. pismu. V listu sv. Pavla Kološanom je rečeno: „če ste torej vstali s Kristusom, iščite, kar je zgoraj... Kar je zgoraj, po tem hrepenite, ne po tem, kar je na zemlji“ (Kol 3, 1-2).

Pomen Pavlovih stavkov, poudarja v svoji živi eksegezi tega mesta S. Luonnet, moremo razbrati iz konteksta. Kaj je „na zemlji“, nam pokažejo vrste, ki gornjim stavkom sledijo: „Zamorite torej ude, ki so na zemlji, nesramnost, nečistost, pohotnost, zlo, poželjivost in lakomnost, ki je malikovalstvo... Odložite... jezo, srditost, hudobnost, zmerjanje in grdo govorjenje iz svojih ust. Ne lažite drug drugemu, ker ste slekli starega človeka z njegovimi deli“ (3, 5-9). To je torej, kar je „na zemlji“, po čemer ne smemo hrepeneti: „na zemlji“ so dela „starega človeka“. Zato je „to, kar je zgoraj“ „novi človek“ z njegovimi deli: „Oblecite si... pristrčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost; prenašajte drug drugega in si odpuščajte, če ima kdo na kom kaj grajati...; na vse to pa oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti. In mir Kristusov naj kraljuje v vaših srcih“ (3, 10-15). Vsi ti izrazi niso nič drugega kot poteze pristne ljubezenske službe svetu.

Dr. K. Vladimir Truhlar,
Pokoncilski katoliški etos

Odnosi med vero in civilizacijo

OGROMNA in plemenita naloga našega stoletja je skupno graditi svet, kjer bo prostora za vse, kjer bodo za vsakega vsaj približno enake možnosti napredka, kjer se bo srečanje posameznikov in narodov razvijalo v medsebojnem spoštovanju, svet, kjer se bosta pravica in ljubezen medsebojno dopolnjevali. Ta svet nam ne bo padel z neba, marveč bo sad počasne rasti, pri kateri bo vse človeštvo moralo potrpežljivo in marljivo sodelovati.

Na poti k temu cilju bomo naleteli na vrsto problemov, o katerih bo treba resno razmišljati in jim najti primerno rešitev.

Eden takšnih problemov je zapleteno vprašanje: V kakšnem odnosu sta si krščanska vera in civilizacija? Ali je mogoča sinteza smisla za „tam“ in skrbi za „tukaj“? To vprašanje je bilo problem v vseh časih krščanske zgodovine.

Vemo, kako sta ta problem reševala Marks in Lenin. Zanju je vera opij za ljudstvo. Tudi novejši ateisti menijo, da v svetu, ki nastaja, ne bo mesta za vero, še manj za krščansko vero. Graditi svet v planetarni razsežnosti, pravijo, pomeni vrniti ga njegovemu pravemu lastniku – človeku, s tem pa človeka vrniti njemu samemu. „Točen pomen modernega ateizma v njegovih tisočeri oblikah,“ piše Jean Lacroix, „je zapustiti nebo idej za zemljo ljudi.“

Tej tezi sodobnega ateizma je Bergson dal sloviti odgovor, ki še vedno velja. V svoji knjigi *Les deux sources de la morale et de la religion* naglaša, da bo jutrišnji svet, zgrajen v znamenju tehnike, potreboval neko *dopolnilo duše*.

Mar ne opažamo, da delo samo, četudi je olajšano po čudovitostih moderne tehnike, ne more iz zemlje napraviti pristnega bivališča, ki bi človeka vrnilo samemu sebi? Poleg dela je potreben še duhoven in etičen kvas, ki mu pravimo *dialog, spoštovanje osebe in življenja, pravičnost, ljubezen, svoboda*.

Krščanstvo je bilo vedno kvas tega reda.

„Največja napaka kristjanov 20. stoletja bi bila dopustiti, da bi se svet zgradil in združil brez njih,“ je zatrdil kardinal Suhard v spisu *Essor ou Déclin de l'Église*.

V tem primeru bi kristjani zagrešili dvojno napako. Njihova odsotnost bi napravila velikansko škodo izžarevanju krščanstva; bila bi velik greh proti osrednji zapovedi krščanske etike, ki je *učinkovita skrb za bližnjega*. Ta odsotnost bi tudi za svet imela usodne posledice.

Pred sodobnim svetom namreč ne stojimo praznih rok. Svetu lahko storimo, kot je nakazal Bergson, zares veliko uslugo. Zares lahko postanemo resnični graditelji novega sveta.

Da bomo kristjani kos temu vzvišenemu poslanstvu, moramo prej marsikaj dobro razumeti. Sinteza večnosti in časa ni lahka stvar.

Na novo bomo morali razmisliti odnose med vero in civilizacijo, točno ugotoviti njuna področja in medsebojne vplive. Imeti moramo jasno sliko o tem, kaj pomenita izraza kultura in civilizacija in kaj nam v določeni civilizaciji ali ustanovi dovoljuje govoriti o moralni veličini ali o moralni dekadenci. Katero merilo uporabljajmo? Kaj je temelj človekovemu dostojanstvu?

Iz preteklosti se moramo učiti za prihodnost. Razumeti moramo, odkod ponovni spori med vero in civilizacijo. Odkod pogostna okorelost krščanskih krogov.

Sklenili bomo s spoznanjem, da je vera v Boga in v Razodetje v načelu res združljiva z našo praktično nalogo človeka v svetu, kot smo že videli pri Bergsonu in kot je naglasil tudi 2. vaticanum; v praksi pa vse to od nas zavisi.

Kristjanova pripadnost Cerkvi in njegova obveznost iskati stvari, ki so zgoraj (Kol 3, 2), nikakor ne zmanjšuje njegove pripadnosti zemeljski domovini in obveznosti graditi *solidarno z vsemi ljudmi blage volje svet, ki naj bo vedno bolj človeški*.

Tudi naša skrb za „tukaj“ ima svoj izvor in pobudo v evangeliju.

vinko žakelj, holandija

por JEAN GUEHENNE, de la Academia Francesa

COMO su deseo se cifra ante todo en ser originales y no parecerse a nadie para que todo el mundo los mire, existen fatalmente muchas suertes de "hippies", muchas imitaciones fraudulentas, del "hippie" sucio o "hippie" aseado, a quienes no lo son sino por el cabello o por parte de la vestimenta. Se distinguen los de Inglaterra, los de Francia, los de los Estados Unidos. Todos quieren ser un mundo sin fronteras, pero curiosamente se reconoce inmediatamente a qué país pertenecen, como si esta marca en la espalda, esta "patente social escrita con hierro" de que hablaba Vigny, fuera propiamente inevitable. Esto hace difícil pintarlos y saber cómo son realmente. En Francia, para ellos es Carnaval todos los días. En los Estados Unidos consumen el lujo de su país. Los hay que viven juntos en grandes aldeas que constituyen verdaderas comunidades. La sociedad se reconstituye, y los recupera a pesar suyo. Desempeñan pequeños oficios unos para otros. Los de Francia si son ricos, van a Saint-Tropez; si pobres, tratan de vivir al margen de la pobreza. Según Bernard Plossu, que fue "hippie", los verdaderos "hippies" serían cuerdos y "la finalidad de un «hippie» es conocerse a sí mismo". He ahí esperanzas bien antiguas.

Pero los hay más humildes y a menudo desconocidos. Cada uno de nosotros se ha topado con escritores, pintores que,

huyendo de todas las ciudades, se han ido vivir, pobres pero libres a alguna cabaña, para en ese lugar ser más ellos mismos y trabajar mejor. No hacen tanto ruido por su aventura. Sus libros y sus cuadros nos transmiten sus noticias.

Lo que parece seguro es que verdaderamente no existe medio para no trabajar. Jean Jacques Rousseau, que en su mocedad tuvo cierta parte de "hippie", cuando se "reformó" decidió que se ganaría la vida copiando para las marquesas de la música. "Ganaré mi vida —escribió— y seré un hombre." Sabía que la virtud es carrera difícil. Hay que ganarse la vida, tal la condición de la libertad y del verdadero principio de todo. Después de esto, le sucedió a veces hacer ostentación de su salvajismo. Es cuanto le quedaba de "hippie".

Los "hippies" de hoy son mejor tratados de lo que fuera Jean Jacques en su época, al cual el editor de la primera edición de su "Contrato Social" le hizo firmar un nota, en la que explica que "al presente es un «orangután», es decir, habitante de los bosques..." A los "hippies" de hoy la sociedad los soporta: es porque solamente divierten y no infunden temor.

kulturni večeri ki so bili

3. kulturni večer

ŠIROKOSRČNOST – KREPOST ZA NAŠ ČAS je bil naslov predavanju, ki ga je v okviru filozofskega odseka v soboto 4. julija 1970 ob osmih imel kot 3. kulturni večer dr. Vinko Brumen. Večer je ob številni udeležbi v gornji dvorani Slovenske hiše vodil dr. Mirko Gogala.

V prejšnji številki Glasa smo prinesli ob napovedi tega večera krajši izveček predavanja. Opozarjamo, da bo pomembni in aktualni referat v celoti natisnjen v 3. zvez-

ku letošnjega Meddobja kot glavni esej. Zato vsebine tu ne ponavljamo.

Brumnovo predavanje je pobudilo veliko odobravanje pri poslušalcih. Njegova izvajanja so sprejeli z aplavzom. Razgovor, ki se je potem razvil, je pokazal, kako močno čuti naša intelektualna skupnost akutno problematiko, ki jo je predavatelj razvijal, v vsakdanjem življenju, še posebej pa pri delu in pehanju za ohranitev in storilnost slovenske prisotnosti v svetu, pa tudi v občevarju med nami samimi.

kulturni večeri ki bodo

ODNOSI MED VERO IN CIVILIZACIJO

(4. kulturni večer, 8. avgusta 1970)

Slovenski duhovnik Vinko Žakelj, ki pastiruje med slovenskimi izseljenci po Holandskem in Belgiji, je napisal aktualen referat o odnosih med vero in civilizacijo. Referat je

namenjen našemu letošnjemu 4. kulturnemu večeru. Namesto običajnega izvlečka služi tokrat uvodnik na prvi strani.

Predavanje bo namesto pisca prebral vodja teološkega odseka dr. Mirko Gogala. Ta odsek je večer, ki bo gotovo pobudil tudi živahen razgovor o predmetu, pripravil kot svoj prvi letošnji večer.

4. kulturni večer

sobota 8. avgusta 1970 ob osmih
v gornji dvorani slovenske hiše

teološki odsek

vinko žakelj

odnosi med vero in civilizacijo

namesto avtorja, ki je na holandskem,
bo predavanje bral
dr. mirko gogala

po predavanju – razgovor o predmetu

ivan hribovšek

osamelost

*Govorim z večerom: ko drago dekle
ja zaupen z menoj in domač in zvest.
Ko pa iščem, da zdravil bi žalost duha,
iskrenost ugasne in mrtva tema
roke položi mi na čelo blede.
Potem vse noči nemir je moj brat,
prešinjajo me milijoni podob,
kakor iskre utrinjajo se v nezavest
in prižigajo jutro in novo bridkost.*

*Razstreljena so pota, ki hodil sem jih,
izkopani bregovi, razbite vasi,
tovariši, bogsigavedi, kako
in zakaj izgubljeni. O, nekdanj bilo
nas je toliko, dragih, in rekli smo si,
brez nas življenja in upanja ni,
brez nas je le sužnost, sramota in smrt,
in brez nas je molčanje in groza brez nas,
ki smo v zemljo vsajeni, da kakor nov kruh
bomo čudežno zrastle za svatbeni čas,
brez nas, o, brez nas domovine ni.*

Pesem je iz pesniške zbirke IVANA HRIBOVŠKA Pesem naj zapojem, ki jo je za dvajsetletnico bratomornega pokola v Rogu in po drugih slovenskih krajih izdala Slovenska kulturna akcija. Zbirka predstavlja pesniš-

*Drgetam za vas, ki ste šli pred menoj.
Ni planil, ko zgrudili ste na obraz
se krvavi in vgriznili se v trdo zemljo,
iz duše vam zatajevani obup?
O, ne dajte mi slišati kletev in tožb,
ki izbruhnili ste jih s poslednjo krvjo,
preperel mi ponos in zavest mi tesna,
brez misli bežim in vem le to,
da sem sam in da vsi ste že davno odšli.*

*Izgubljen je moj svet in izbrisan moj sen.
Gospodar zdaj tvoj sem, lačni moj duh,
ki si bil ves nemir, ki si me v daljo gnal,
iskaje svoj cilj - zdaj blodil ne boš,
kot nekoč me izdajal človeka ne boš,
samo z muko boš šel, koder meni bo pot.
O, človek, z menoj si zaznamovan,
od te ure iskal boš svobodo in mir,
hrepenel, trepetal, omedleval in pel
in točil sovražnikom svojo kri.*

ko zapuščino tega mladega slovenskega poeta-vojaka, ki je bil z drugimi vred vrnjen iz Vetrinja. Literarni poznavalci v domovini danes postavljajo Hribovška ob stran Balantiču.

dogajanja

a. t. linhart - ta veseli dan

nataša smersujeva - nežka
nikolaj jeločnik - matiček
maks borštnik - baron naletel
majda volovškova - baronica rozala

n. jeločnik - kri in kamen

besede - france papež in alojz rebula

frido beznik - pričevalec

aprila 1970

junija 1970

na odru slovenske hiše

gledališki odsek slovenske kulturne akcije v buenos airesu

fotografiral je marko fink

ludwig van beethoven

spomin na velikega moža ob dvestoletnici

GLASBA je srečanje s časom in s seboj, srečanje v dveh dimenzijah – v sedanjosti in preteklosti. Ampak glasba je – morda bolj konkretno in bolj človeško – podoba in doživetje sveta, inčimnega človekovega sveta... Snov in svet, naša konkretna življenjska stvarnost, naš ritem v horizontalni razsežnosti. Glasba je notranje srečanje z obliko sveta, ki se zliva s časom. Morda se tudi bistvo glasbe spreminja z vsakim ustvarjalnim genijem...

Ludwig van Beethoven in njegovo bistvo glasbe: gre v procesiji, oči uprem mu v sklonjeni obraz... na drugem hribu plešejo bogovi, spodaj pa so pokopani plesalci... obsedeni od čarov... Berlioz, ki je sam ustvaril enega najbolj izvirnih „bistev“ glasbe, govori: „Res, čim bolj poslušam in čimbolj berem Beethovno delo, bolj se mi zdi čudovito. Celota in nadržnost so enako lepe; v vsem odkrivam energijo, veličino, izvornost in tako globoko kot resnično čustvo.“ Drugo podobo za ponazoritev in tolmačenje glasbene umetnine – ki je beseda nikdar ne zaobjame – ponuja Mantovanec Vergil; prinese jo za „Simfonijo v počastitev obletnice smrti velikega moža“ (3. simfonija, Heroica): „Bil je pobožen, po starem pa junaški borilec. Nihče bi njemu ne bil se približal brez škode in kazni, kadar v orožju je stal ali kadar je šel nad sovraga ali pa v sedlu z ostrogo spodbadal penečega se konja. O, da si mogel premagati kruto usodo, nesrečnik! Nam boš še vedno Marcelus. Polno naročje lilij zdaj prinesite, da cvetke bom rdeče na grob mu nasipal.“ (Eneida, VI).

Glasba ima svoje življenje – in svojo poezijo. Beseda se opoteče, izgubi, ničesar ne zajame. Čakam ob Leonori, tisti čudežni podobi časa in melodije, da se mi pokaže, ali je beseda zmožna podati neizrekljivo poezijo trenutka. Zaman. Samo v trenju časa in gibanja je muzikalna lirika živa, dramatična, vznemirljiva. V bolečem ritmu se približa mojstru pesnik sorodnega izraza – in vendar se ne srečata. Hölderlin: „Moj duh je stremel v višine, ampak ljubezen ga je podrla, silna skrb ga je srla... Ljubezen, pohlep po nesmrtnosti je lasten, kakor nam, tudi bogovom... Vendar ni senca zvezdnate noči bolj čista, kot človek, ki pomeni podobo božanstva.“ Glasba ima svoje življenje – in svoj izraz življenja. Fidelio – dramatski spev življenju in svobodi. Glej, ujetniki prihajajo iz svojih ječ na sonce – počasne, vzdihujoče melodije se oblikujejo v spev svobodi. Kako bi oblikovala to beseda, da bi stopile solze v oči, kot stopijo ob prizoru v Fideliju?

Dramatičnost – stalnica lepote nikdar doumetih melodij duha – je srce in bit „velikega moža“. (Srečujem ga v okrajih, kjer se očičam v ognju.) Besede se gibljejo nekaj časa, nato umirajo v tišini. In tam začne glas svojo pot. Mojster se vrača v svoj element – v dramatičnost. Egmont... flamski heroj, podložnik Filipa španskega in vojščak proti inkviziciji, za svobodo svoje dežele, pride na poziv okupatorskega vojvode de Alba v grad. Prijatelj mu odsvetuje: ne hodi tja, umakniva se na deželo! A Egmont se kljub temu odzove povabilu in pade – v zasedo: biriči zloglasnega vojvode ga pahnejo v ječo. V očitnem prekršku zakona, ki vlada Flamsko, je obsojen na smrt. Noč pred usmrtitvijo se mu v snu prikaže zaročenka Klara. Shakespearska dramatika: bobni ropočejo in trobente kriče – v znamenje svobode. Harmonija se sprevrže v dramatične udarce usode. Egmont gre vzravnati na morišče... Tragično težki, slovesnostni toni – nato sladek spomin.

Jutro se odgrne – resen obraz poznanega duha vodi počasi procesijo v nov čas, v nov pogled. V preblisku trenutka je ujet vse, kar je bilo lepega v naših usodah. Spomin je radosten. Beseda ne zajame nič drugega kot molk – beseda se more le spominjati in nepopolno pričati o raju, o svobodi, o sreči... nato se prepusti novim, neizrekljivim oblikam rajanja in hvale. Prvi stik z deveto simfonijo – srečanje s samim mojstrom – je pretresljiv. Beseda se razblini v vesolje, ostane le nekaj... In nemirnemu duhu ne prinese pomiritve, ampak večjo vznemirjenost. Oda radosti – oda svobodi. Najvišje doživetje je doživetje svobode. Sonce je zašlo, ljudje prihajajo od vseh strani, vedno več

jih je; stopijo v krog – mir in bratstvo in vzvišeni vzori so skrajno resnični in mojster bitnostno veruje vanje in jaz verujem... Nato slišimo star napev – ljudska religiozna melodija „Freu' dich sehr, o meine Seele!“ To ni radostna pesem iz četrte simfonije, tudi ni tista alpsko razigrana folklorna melodija iz rondoja prvega koncerta: „In Mantua in Bande del treue Hofer sass...“, ampak je antipesem, kipeča iz širjave našega časa in sveta. Občečloveška vsebina te antipesmi je vsebina neznanske resničnosti človeškega idealističnega.

Sedanjost in preteklost – spomin na „velikega moža“ je tudi spomin na našo osebnostno dramatičnost; njegova glasba-svet-čas je sestavina vsakega svobodnega duha. Pred davnimi leti je bilo – šli smo kot romarji po strmi poti ob robu gozda, po sončnem pobočju. Bila je topla, mirna jesen – ali nemirna pomlad, kdo ve... Sonce je metalo na vejevje visokih dreves zlató iz drugih svetov. Nevidni bogovi so plesali po vsem pobočju – mi pa smo šli na romanje, ali v izgnanstvo, ali v neznansko srečanje s samim seboj. Ves dan smo hodili, pot se je povsila v dolino, nato je šla spet navzgor. Lahno šelestenje v krošnjah dreves je dalo misliti, da je tam prebivališče mnogih duš. Za trenutek se je trpka žalost popotnikov spremenila v rajajoče petje, nato spet v molitev. Nenaden klic – pot se je obrnila čisto v drugo smer in obstala pred mostom. Prislunhili smo žuborenju potočka in sladkemu petju pfičev – misli so se raznežile ob spominu na davno mladost v domačem gaju in gozdu in polju. Morali smo naprej – usoda je priganjala boleče, udarjalo je po vsem telesu.

Prišli smo na drugi breg. Tam se je razprostirala širna ravan, brezkončno polje. In nepregledna množica vojakov se je zbrala na ravnini. Konji so hrzali in se spuščali v galop in se vračali v velikih krogih. Ognji so goreli po vsem polju. Zdrnil sem se – v dalji se je oglasil rog. Prihajal je on – slavnostno, kraljevsko... veličasten v svoji zmagi in veličasten v svojem usmiljenju. Tisoči in tisoči so se zdrznili in ga pozdravili. Bil sem sam – stal sem ob strani, brez prijateljev. Heroji so bili izdelani, blatni – doživeli so Heroico in odšli. Trenutek je bil zavit s preteklostjo in prihodnostjo, ki je vpletala svoje prste v slabotna, spreminjajoča se telesa.

Prelepe, sončne oblike tega sveta... Mojster je na zaviti poti med drevjem, na cesti, med kamenitimi gmotami, na obali... Dnevi in leta v tem svetu dobivajo smisel. Ampak tragika je kljub temu dominantna – čas nas spreminja in opominja z udarci, ki jih lahko zaslišim sredi noči. Vstanem in grem na vrt in na cesto – same zvezde Južnega križa potujejo v velikem krogu nad evkaliptom. V dneh, ko je nebo jasno, je mogoče spoznati svet ves božji. Veselimo se in radujemo – ali govori to mojster, ali drug glas? Nasproti mi pride nekdo in pripoveduje: „Prišel sem v vas, kjer sta mir in tišina živo nasprotje s hrupom bližnjih mest. Königswinter leži na drugem bregu Rena, nekaj pred mestom Bonn. Ljudje tam so ponosni na slavo, ki žari tudi nanje. Dosti je starejših ljudi, ki pravijo, da so poznali mladega Beethovna. Pripovedujejo, da je prihajal s čolnom čez reko – sanjaril in ustvarjal po njihovih poljih. Resnično, B. je bil vedno velik ljubitelj narave; ta ljubezen se pozna tudi v tistih njegovih delih, ki nimajo nič pastoralnega...“ (Berlioz, Journal des Débats, 1845).

Ali je čas edini večnostni predmet glasbene umetnosti? Čas, ki se preliva in prebiva v nas, medtem ko smo v svetu? Ali pa so še druge stvarnosti – večnostne in človeške: poezija, metafizika, mistika in med njimi najbolj človeška – dramatičnost. „Freudvoll und leidvoll,“ poje Klara v Egmontu, „gedankvoll sein...“ Bistvo Beethovne umetnosti in samega „velikega moža“ srečujem v tem: Biti poln radosti in poln trpkosti. Upati se in bati se... V strastni bolesti vriskati in biti potr. Srečna pa je samo duša, ki ljubi.

france papež
iz še neobjavljene zbirke „srečanja“

ob stoletnici 1. vatikanskega koncila

KATOLIŠKI svet slavi letos stoletnico 1. vatikanskega koncila, kjer je bila 18. julija 1870 razglašena dogma o papeževi nezmotljivosti, tik preden se je dokončeno zrušila papeževa svetna oblast, 20. septembra 1870.

Bil je to prvi cerkveni zbor, odkar se je 6. decembra 1563 razšel tridentinski koncil. Sklical ga je papež Pij IX. 29. junija 1868 z namenom, da zavrne moderne zmote in časom primerno izboljša cerkveno zakonodajo. Na koncil so bili povabljeni tudi vsi pravoslavni (8. septembra 1868) in vsi protestantje (13. septembra 1868); a se niso povabili odzvali. Prvič v zgodovini pa papež čisto namenoma na koncil ni povabil nobenega zastopnika svetne oblasti.

Cerkev je tedaj preživljala hude čase. Potreba po koncilu je bila velika. V političnem redu, ki je vladal Evropi, je brutalnost Bismarcka in Cavourja visoko nadkriljevala slabotnega papeža; po drugih državah pa je Cerkev trpela preganjanje od strani liberalnih in regalističnih vlad. V družbenem redu pa se je pripravljala še globlji prevrat. Socializem Saint-Simona in komunizem Luisa Blanca sta se razvijala v anarhizem Prudhoma in Bakunina. V miselnem in verskem redu pa je bil Renan s svojim „Življenjem Kristusovim“ (knjiga je izšla 1863.) simbol brezbožnega racionalizma.

Sredi teh nevarnosti so bili katoličani razdeljeni v dve struji. Ultramontanci so obsojali vse moderne tendence v družbi. Tako imenovani liberalni katoličani, kot Montalembert, pa so se skušali prikrojiti modernim zahtevam. Zdelo se je, da sta enciklika *Quanta cura* in *Syllabus* dala prav prvim.

Napoved koncila je miselna nasprotja med obema skupinama še zaostri. Liberalna stran je bila zelo vznemirjena, ker so bili za konzultorje v pripravljalne komisije izvoljeni skoraj edinele pripadniki nasprotne smeri. Nesrečna *Corrispondenza di Francia*, ki jo je objavila *Civiltà Cattolica* 6. febr. 1869, je neugodno razpoloženje še okrepila, posebno po nemških deželah. Münchenski profesor Döllinger je objavil knjigo, v kateri je silovito in enostransko napadel papežev primat in rimski centralizem. Vprašanje papeževe nezmotljivosti, ki v prvotni spored koncila ni bilo vključeno, je bilo zdaj v ospredju aktualnosti.

To razpravljanje o papeževi oblasti pa je vzbudilo resno zaskrbljenost tudi pri svetnih oblastnikih. Bali so se, da bi utegnil koncil sklepati o civilnem zakonu, o necerkvenih šolah ali o ustavnih svoboščinah, pa bi ob tej priložnosti znova poudaril srednjeveške pravice Cerkev nad svetno oblastjo. Ta strah je posebej viden v brzojavki, ki jo je 9. aprila 1869 poslal bavarski ministrski predsednik Hohenlohe.

V takšnem ozračju je bil 8. decembra 1869 slovesen začetek koncila. Od 1084 prelatov, ki so imeli pravico udeležiti se koncila, jih je prišlo 774. Ena tretjina je bila iz neevropskih dežel, a tudi ti so bili zvečine, če že ne po rodu, pa vsaj po izobrazbi Evropejci.

Za koncilsko dvorano je služila desna stran križne ladje v baziliki sv. Petra. Slaba akustika v tej ladji je nemalo vplivala na duševno razpoloženje koncilskih očetov. Posvetovanja so obsegla 89 splošnih zborovanj pod vodstvom 5 italijanskih kardinalov predsednikov, ki jih je imenoval papež. Papež je bil osebno navzoč le na štirih javnih zasedanjih. Kljub temu pa je osebno vodil koncil, ker je sebi pridržal zadnjo besedo o predlogih, preden so prišli le-ti v razpravljanje.

Spor o papeževi nezmotljivosti, zlasti pa nesrečni poseg Dupanlouspa (novembra 1869) sta še pred začetkom koncila pri mnogih škofih ustvarila napeto razpoloženje. Narodne skupine škofov so se brž sprevrgle v ideološke stranke. Tako imenovana „večina“ je želela, da bi koncil definiral papežovo nezmotljivost in podal načelne izjave o razmerju med Cerkvijo in državo v krščanski družbi. „Manjšina“, ki je bilo 20 odstotkov cerkvenega zbora, pa je te načrte odklanjala. K tej „manjšini“ so se šteli skoraj vsi avstroogrski škofje, pomemben del francoskih, škofje velikih nemških škofij, mnogi pomembni škofje iz ZD in trije vzhodni patriarhi. Med „večino“ in „manjšino“ je bila „zmerna“ skupina, ki je imela odločilen vpliv na potek koncila.

Prve tri tedne so porabili za sestavljanje komisij. Večinski skupini je uspelo, da nihče od nasprotnikov definicije o

papeževi nezmotljivosti ni bil izvoljen v najvažnejšo versko komisijo (deputatio fidei). „Manjšina“ je bila zdaj še bolj zagrenjena in nezaupna.

28. decembra 1869 so pričeli obravnavati prvi osnutek dogmatične konstitucije proti zmotam modernega racionalizma. Ta osnutek, ki ga je pripravil sloviti teolog Franzelin, koncilskih očetov ni zadovoljil. Po hudih kritikah, pri katerih je tudi djakovski škof in srbski apostolski vikar Strossmayer silno razburil duhove s svojim posegom, je bil osnutek 10. januarja 1870 zavrnjen. Za predelavo so bili določeni trije škofje: Lie, Dechamps in Martin. Pod njihovim vodstvom je Martinov koncilski teolog Kleutgen izdelal nov osnutek; 18. marca 1870 je predložen koncilskim očetom. V splošnem so ga z odobravanjem sprejeli: obravnavali so le posamezne točke. Strossmayer je med drugim prosil, naj se omilijo nekateri izrazi, ki so se mu zdeli žaljivi za protestante, pa je s tem izzval najbolj hrupen prizor na vsem koncilu. A duhovi so se pomirili, izrazi so bili spremenjeni, koncilski očetje so brž dosegli soglasje. 24. aprila 1870 je bila na javnem zasedanju konstitucija *Dei Filius* enodušno sprejeta in po papežu razglašena. V nji je jasno in jedrnat povzet katoliški nauk o Bogu, razodetju in o veri proti tedanjemu materializmu, panteizmu in racionalizmu.

Nasprotno pa zadeva o papeževi nezmotljivosti ni tako gladko potekala. To vprašanje, ki je bilo uradno predloženo koncilu 28. januarja 1870, je sprožilo pet mesecev strastnih debat. „Večina“ je uspela zbrati čez 450 podpisov na prošnjo, da papež to vprašanje vstavi na dnevni red koncila. „Manjšina“ je za svoj protipredlog zbrala 136 podpisov. Nasprotniki nezmotljivosti so s teološkimi brošurami skušali prepričati koncilске očete o tehtnosti svojih ugovorov; istočasno pa so prelomili koncilsko tajnost, po kateri se niso čutili vezani. Začeli so tudi gonjo po časopisju, ki se je prečesto tako razvnela, kot je sami prav gotovo niso hoteli (npr. Döllingerjeva *Rimska pisma*). Istočasno pa so skušali doseči intervencijo avstrijske, angleške in zlasti francoske vlade.

1. marca 1870 je papež v osnutek o Cerkvi, ki je bil med koncilске očete razdeljen 21. januarja 1870, vnesel poglavje o papeževi nezmotljivosti. 24. aprila istega leta je določil, da bo iz celotnega osnutka poglavje o papežu najprej prišlo v razgovor, potem pa bo o tem izšla posebna konstitucija. Obravnavanja so se začela 13. maja 1870, še precej svobodno. Brez težave sta bili naslednji mesec 7. junija izglasovani prvi dve poglavji o Petrovem prvenstvu in o nadaljevanju tega prvenstva v rimskih papežih.

Pri tretjem poglavju pa ni šlo več tako lahko. V tem poglavju je bila papeževa oblast nadrobneje označena kot: polna, redna, neposredna in škofovska. Mnogim se je zdelo, da je takšna oblast v nasprotju z božjepravno oblastjo škofov. Naj sta potakem v vsaki škofiji dve oblasti: škofova in papeževa? To težavo so zaznali že na tridentinskem koncilu, zaradi nje tedaj niso hoteli definirati papeževega primata.

Diskusija 4. poglavja, ki je vsebovala definicijo papeževe nezmotljivosti, pa je trajala od 15. junija do 11. julija. Nastopilo je 57 govornikov. Dogma je imela številne nasprotnike. Mnogi so menili, da definicija ni primerna in da bo odnosom Cerkve z modernim svetom škodila. Tako je menil pariški nadškof Darboy. Ameriškim škofom ni bila po volji absolutna monarhija v Cerkvi. Nemški škofje so se bali Bismarcka, ki jim je očital, da so podložni tuji sili. Vzhodni škofje so se bali, da bi jih preveč latinizirali. Galičani, med katere se je štel tudi dekan pariške teološke fakultete Maret, so zagovarjali privilegij škofov. Učenjaki kot Hefeles, avtor monumentalne *Zgodovine koncilov*, so opozarjali na papeže heretike, kot je bil Honorij. Strossmayer se je skliceval na sv. Ciprijana.

Ko je prišlo 13. julija 1870 do glasovanja o celotnem osnutku, je zanj glasovalo 451 očetov, proti 88, 62 pa s pridržki. 16. julija so bili sprejeti še nekateri dodatni popravki in konstitucija *Pastor Aeternus* je bila pripravljena za razglasitev. Tedaj je okrog 60 manjšinskih škofov zapustilo Rim, da jim v papeževi navzočnosti ne bi bilo treba glasovati proti. Na 4. javnem zasedanju, 18. julija 1870,

da ne pozabimo

V MESTNEM GLEDALIŠČU LJUBLJANSKEM so v letošnji pomladni sezoni igrali dramo Igorja Torkarja Zlata mladina. Ker je ta drama ne le podoba sedanje slovenske mladine, ampak celotne sedanje slovenske družbe, je še posebej zanimiva.

V drami nastopajo študirajoči ali komaj doštudirani fantje in dekleta iz mesta, deloma otroci političnih funkcionarjev, deloma iz proletarskih razmer. Nekateri živijo v izobilju, drugi v revščini.

Celotno okolje, ki ga drama slika, je težko, vznemirljivo.

Študent ekonomije Tupi je sin visokega političnega državnega funkcionarja. Oče sam ga kvari in navaja k zločinu.

Oče Pike, študentke slikarstva, je bil udbaš in je prihajal domov s krvavimi rokami.

Majda je bila v gimnaziji odličnjakinja, mnogo je brala, hodila na koncerte, ljubila naravo, bila vzorna hčerka, končala igralsko akademijo z odliko in s Prešernovo nagrado za svoj talent. Kljub temu pa so namesto nje nastavili netalentirano nečakinjo neke živine, tako da je bila Majda že četrto leto brezposelna.

Na dan pride „slonovski kriminal diletantskih genijev energetskega kemijskega velekombinata. Osrečili so svoj mili narod z milijardno škodo.“

Mladina, ki živi v tem prostoru, spoznava, da je ta družba komandant bataljona, po vojni pa diplomiran jurist, kako je postal zločinec. Pripoveduje, da je priredila oblast leta 1948 in 1949 lov na gestapovske čarovnice. On je moral kot javni tožilec voditi enega procesov proti trem nesreč-

nikom. Moral je zahtevati najhujšo kazen za vse tri, čeprav je vedel, da je profesor Milivoj pošten človek.

Mladina, ki živi v tem prostoru, spoznava, da je ta družba drugačna, kot sama o sebi govori: da je lažna. Milan izpove: „Dolgo po maturi sem verjel, da živimo na soncu. Ko sem se umaknil, sem rekel: Idejna sonca so prevečkrat le krogi polirane pločevine, osvetljeni z reflektorji obljub. Teatrski trik. Ne bom mu več nasedel.“

Ta mladina se tudi zaveda, da je ona sama predvsem žrtev svojih staršev, okolja, razčlovečene zgodovine. Milan pravi: „Moj Bog, kaj so napravili iz nas! Do kraja mi je zbledel smisel mojega dela... Ždim med prozornimi, a nepredirnimi stenami popolne praznote.“

MLADI vedo, da se morajo upreti tistim, ki so družbo naredili tako, kakršna je. Boj ni pojmovan več kot oborožena, vojaška, nasilna zrušitev sveta v obliki totalitarnih organizacij, partije, s pomočjo Udbe, temveč kot skupinski moralni upor, kritika, uveljavljanje podobe, kakršna bi oblast morala biti.

SAMOMORI, za katere se odloča zlata mladina, so kljub vsemu protest, opozorilo, da ne smemo živeti, kot v letu 1970 živimo. A med izvršilec in sokrivcem samomora je – po avtorju – taka razlika kot med angelom in hudičem. Za izvršilec se skriva oblast, razmere slovenskega povojnega življenja.

Pisatelj drame je v Gledališkem listu Mestnega gledališča ljubljanskega (Ljubljana, Letnik XX, zvezek 5) pomenljivo zapisal: „Upam, da se bo zlata mladina (za nekatere gledalce še preveč razumljivo) predstavila sama.“

(Naša luč, Celovec, 1970, 6)

iz slovenske kulturne akcije

meddobje XI, 2

V tisku je 2. zvezek letošnjega MEDDOBJA, ki bo izšel v prvi polovici avgusta. Vsebina je tale:

V literarnem delu bo objavljena v celoti izvorna poetična drama Franceta Papeža GOZD.

V esejističnem delu bo revija prinesla Milana Kopusarja iz Združenih držav MEDITACIJO O KRISTUSOVEM TRPLJENJU. Kopusar je nov sodelavec naše revije.

Pod zaglavjem Problemi razglablja Vinko Žakelj iz Holandije – tudi nov sodelavec – o VERSKIH RAZMERAH V SODOBNEM SVETU.

Pod novim zaglavjem Glose bomo brali Franceta Papeža razmišljanje OTROCI IN STARCI NARTEJA VELIKONJE. Esej je bil napisan ob izidu Velikonjeve zbirke novel Zanke, ki je izšla pri naši založbi.

Med Kritikami in presojami je tokrat stvarna kritika prof. dr. Rudolfa Čuješa iz Kanade o Davidovičevi knjigi Zadrugištvo.

Pod zaglavjem Gradivo objavljamo dvojico literarnozgodovinskih dognanj Tineta Debeljaka. Prvo o pesmi Zábili basnika, ki jo je slovaški poet Rudolf Dilong, pretresen ob novici o Balantičevi ognjeni smrti, posvetil tej živi bakli slovenskega Parnasa. Pesem bo objavljena v izvorniku in v prevodu. V drugem pa Debeljak odkriva ozadje cenzurnega posega v eno pismo Ivana Cankarja, ki jih je bil pisec objavil kot posebno zbirko z naslovom Šopek z Rožnika med nemško okupacijo v Ljubljani.

Pod zaglavjem Zapis prinašamo tokrat tehtno razmišljanje Vladimirja Kosa iz Tokija o Staranju slovenskega zdomskega ustvarjanja.

Umetniško prilogo tega zvezka predstavljajo štiri strani reprodukcij najnovejših slikarskih stvaritev ak. slikarke Bare Remec, redne članice Slovenske kulturne akcije, kot sta jih pripravila arhitekta Marjan Eiletz in Jure Vombegar.

M E D D O B J E JE REVIIJA SLOVENSKEGA USTVARJALCA V SVOBODI – NAROČITE JO !

KNJIGE SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE NAJ SO LAST IN VREDNOTA VSAKE SLOVENSKE DRUŽINE !

ob stoletnici . . .

– sklep –

ki je bilo višek koncila, sta od 535 navzočih škofov le dva glasovala proti.

Komaj pa je bila s konstitucijo definirana duhovna oblast papeževa, se je takoj zatem zrušila njegova svetna oblast. 19. julija 1870 je izbruhnila francosko-pruska vojna. Položaj je izrabila italijanska vlada, da si je 8. septembra priključila še zadnji ostanek papeževе države. 20. septembra 1870 je bil Rim zaseden; 20. oktobra istega leta pa je papež koncil preložil na nedoločen čas. Zato koncil ni mogel več obravnavati osnutka o škofih, ki naj bi dopolnil konstitucijo Pastor Aeternus. To delo je opravil šele 2. vatikanski cerkveni zbor.

Z razglasitvijo dogme o papeževi nezmotljivosti se duhovi niso takoj pomirili. Prišlo je celo do odpadov, zlasti v Nemčiji, kjer so se okrog nekaterih univerzitetnih profesorjev zbrali tako imenovani „stari katoličani“, ki so se sklicevali na Döllingerja. Tudi nekateri škofje so se še obotavljali,

a so se slednjič le vsi podvrgli koncilskemu odloku. Takoj julija 1870 je kölnski nadškof pozval nemške škofove, naj podpisujejo kolektivno pismo o sprejemu koncilskih odlokov. Škof Hefeje je šele osem mesecev kasneje podpisal. V Franciji se je večina škofov, ki so glasovali proti, hitro podvrgla, razen Mareta, ki je šele decembra 1871 v imenu pariške teološke fakultete dal svoj pristanek na dogmo o nezmotljivosti. Zadnji pa je bil Strossmayer, ki je koncilске odloke objavil šele 26. decembra 1872.

V celoti je katoliški svet z veseljem sprejel konstitucijo o papeževi nezmotljivosti. Victor Hugo pa je 17. julija 1870 spet pokazal, koliko velja njegov preroški čut, ko je zapisal v svoje Carnets intimes: „Pred tremi dnevi, 14. julija, ko sem jaz na svojem vrtu v Hauteville-House zasadil hrast Združenih držav evropskih, je istočasno izbruhnila v Evropi vojna, v Rimu pa papeževa nezmotljivost. Čez sto let ne bo več vojne, ne bo več papeža, hrast pa bo mogočno, veliko drevo!“ . . .

mirko gogala

knjige knjige knjige

• Pri Državni založbi Slovenije je izšla VII. knjiga Zbranega dela Ivana Cankarja v zbirki „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“. Obsega 414 strani in stane 75 din. Knjiga prinaša Cankarjeve Vinjete, kot so izšle avgusta 189 v založbi Lavoslava Schwentnerja. V posebnem dostavku pa je vključenih še devet pripovednih spisov, novel in črtic, ki po urednikovi sodbi (Janko Kos) zaslužijo oznako „nezbrane vinjete“. Do zdaj so pri isti založbi izšli Cankarjevi spisi v zvezkih I. do VI. in VIII. Skoraj polovico nove VII. knjige zavzemajo opombe, med temi literarnozgodovinska študija univ. prof. dr. Antona Ocvirka „Stilni premiki v Cankarjevem zgodnjem pripovedništvu v simbolizmu“.

• Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je izdala „Slovensko bibliografijo za leto 1965 - XIX. letnik“. To znanstveno delo so priredili Janez Logar, Boža Pleničar in Ančka Posavec. Prvi del obsega popis časopisja in knjig v letu 1965: časnikov in časopisov je bilo to leto v Sloveniji 441 (299, 360); knjig je izšlo 1507. Skupno število teh izdaj je bilo to leto 1948; muzikalij pa je izšlo 79. Naslednji razdelek prinaša zanimiv prikaz bibliografskih enot slovenskih avtorjev z drugih jezikov, ki so izšle zunaj Slovenije. Peti razdelek prikazuje časopisje in knjige po strokah po nadrobni mednarodni razdelitvi, v kateri ima leposlovje vodilno mesto. Izrednega pomena je drugi del slovenskih letnih bibliografij, ki obsega pregled člankov in leposlovnih prispevkov v časopisju in zbornikih po strokah. Vsaka enota ima svojo številko z navedbo avtorja, naslova in kje je bil prispevek objavljen. Za 1965 je zapisanih 6024 enot na 271 straneh dvokolonskega tiska.

• Pri založbi Obzorja v Mariboru je izšla nova pesniška zbirka Edvarda Kocbeka „Poročilo“. Kritika ugotavlja, da je s to zbirko Kocbek izrisal „svoj življenjski portret angažiranega pesnika in človeka ki 'se zazira v mejne položaje človeštva'. Skozi vseh pet razdelkov, ki so vsebinsko in slogovno utemeljeno urejeni, sledimo Kocbekovemu intenzivno napetemu razmerju do sveta, v tej naši konkretni slovenski zgodovini. Njegovi fantazijski in antipoezični stilizmi pa so nabiti z intelektualno ostrino.“

• Pri založbi Lipa v Kopru je izšla pesniška zbirka Miroslava Košute „Pesmi in zapiski“. Kritiki zapišejo, da mladega pesnika „stilne oznake in vsebina te druge zbirke M. Košute uvrščajo v tisto poezijo, ki se ne gre več nekega mesijanstva, ampak je odraz pristajanja na svet, kakršen je, brez vizij in totalitarističnih projekcij“.

Pri isti založbi v Kopru je izšel tudi novi roman Pavla Zidarja „Izlet v mrak“.

• Mladinska knjiga v Ljubljani je v zbirki Kondor izdala znova „Pridige“ Janeza Svetokriškega. Knjigo je uredil in spremno besedo napisal Franček Bohanec.

• Pri Državni založbi Slovenije je izšel Antona Grada „Špansko-slovenski slovar“. Knjiga, ki stane 78 din, obsega

1006 strani. Z njo smo Slovenci končno le dobili prvi večji špansko-slovenski slovar. S tem je na področju jezikoslovja zamašena precejšnja vrzel. Zajetni slovar ima v začetku kratko poglavje o izgovoru in naglasu. Žalibog se slovar v glavnem ozira na evropsko španščino in ameriška španščina, ki je nova bogatija španskega jezika v svetu, je le skromno omenjena.

• Državna založba Slovenije je izdala že tretji ponatis Prešernovih Poezij v angleščini z naslovom „Poems“. Kratke uvode je knjigi napisal prešernoslovec Anton Slodnjak. Pesmi pa so prevedli K. de Bray, Gloria Komai, G. Koritnik, Janko Lavrin, A. J. Lenarčič, Kenneth Matthews, W. K. Matthews, Monica Partridge, V. de S. Pinto in Paul Selver. Poleg Sonetnega venca so v zbirki tudi Pevcu, Ukazi, K slovesu, Zgubljena vera, Mornar, Zdravljica, V spomin Andreja Smoleta, Nezakonska mati, Zapuščena, Slovo od mladosti, Ri bič, Kam?, Zvezdogledom, Gazele, Vrh sonca sije soncev cela čeda, Kupido! ti in tvoja lepa starka, Sonetje nesreče, Memento mori, Orglar.

• Pri Prekmurski založbi pa je v madžarščini in slovenščini – dvojezična izdaja – izšel Prešernov Sonetni venec.

• Dolenjska založba bo letos izdala troje leposlovnih del slovenskih avtorjev: „Vesele potopise“ Marjana Kozine; „Anko Mikoljevo“ Lojzeta Zupanca in „Daj mi roko, Veronika“ Nade Matičič.

• Konec aprila je izšla v Ljubljani 20. številka Arheološkega vestnika, osrednje slovenske revije, ki obravnava arheološke probleme od jugovzhodnih Alp do centralne Bosne. Številka predstavlja tudi dvajsetletnico te pomembne slovenske znanstvene publikacije. Arheološki vestnik je glasilo Sekcije za arheologijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Urejajo ga Srečko Brodar, Stane Gabrovac, Jože Kastelic, Viktor Korošec in France Stele. 620 izvodov revije gre v zamenjavo podobnih znanstvenih publikacij po vseh kontinentih. Med jugoslovanskimi arheološkimi publikacijami zavzema Arheološki vestnik prvo mesto.

• Levstikovo nagrado za leposlovna, poljudnoznanstvena in ilustratorska dela namenjena mladini podeljuje vsako leto Mladinska knjiga v Ljubljani. Letos so bili nagrajeni Ivo Zorman za izvirno leposlovno delo „V tem mesecu se osipa mak“, za izvirno mladinsko povest „Barabakos in kosi“ pa Jože Snoj. Stanko Kotnik je dobil nagrado za najboljšo poljudnoznanstveno delo „Po domovih naših pisateljev“. Za ilustracije sta bili podeljeni dve nagradi ak. slikarka Lidija Osterc je prejela nagrado za ilustracije v knjigah „Laponske pripovedke“, „Strašen lovec Bumbum“ in „Očala tetke Bajavaje“; akad. slikar Ive Šubic pa za ilustracije v knjigah „Lesnika“ in „Mladost v džungli“.

• V Beogradu pripravljajo knjigo „Umetniški zakladi Jugoslavije“. Urednik tega reprezentativnega dela je umetnostni zgodovinar Oto Bihalji-Marin, knjiga pa bo obsegala študije 19 strokovnjakov z obsežnim ilustrativnim gradivom. Od Slovencev bodo v knjigi

spregovorili dr. Emilijan Cevc o gotiki, dr. France Stele o baroku in arh. Marjan Mušič o arhitekturi 20. stoletja.

• Pri založbi Vanguard Press v New Yorku je izšel v angleščini roman Miroslava Krleža „Vrnitev Filipa Latinoviča“.

• Sovretove nagrade so edino priznanje, ki so ga doma deležni slovenski prevajalci umetniških tekstov. Z materialno pomočjo nekaterih slovenskih založb jih v spomin na prvaka slovenske prevajalske umetnosti Antona Sovreta vsako leto podeli Društvo knjižnih prevajalcev Slovenije. Letos so bili nagrajeni: Dr. Franjo Smerdu za nemški prevod izbranih pesmi Kajetana Koviča, ki so izšle v ZR Nemčiji pod naslovom „Goldene Schiffe“; Zdenka Škerlj-Jermanova za prevod romana češkega pisatelja Milana Kundera „Šala“, ki je izšel pri Drž. založbi Slovenije; in Vital Klabus za prevod monografije „Puškin“ francoskega pisatelja H. Troyata, ki je izšla pri isti založbi.

• Consortium Musicum v Ljubljani je izdal že četrto ploščo iz zakladov slovenske cerkvene glasbe. Plošča prinaša najbolj izrazite majniške pesmi skladateljev Vavkna, Sattnerja, Hochreiterja, Laharnarja, Kimovca, Tomca, Pavčiča Vodopivca, Klemenčiča, Železnika, Premrla in Riharja. Zbor in solisti pod vodstvom dirigenta dr. Mirka Cudermana. Ploščo je solidno posnel Jugoton. Cena novi plošči je 46 din.

• „Mali gledališki imenik“ je naslov 47. zvezka Knjižnice Mestnega gledališča ljubljanskega. Sestavila sta ga Dušan Tomše in Vasja Prédan. Je to kratak zgoščen pregled svetovne dramaturgije vseh časov. Kritika pa je knjižico označila za precej površno.

• Pred 350 leti (1611) je zadoščalo sedem let, da je skupina prevajalcev dala kralju Jakobu I. in svetu prevod celotne Biblije v angleščini, ki danes skupaj s Shakespearjevimi stvaritvami predstavlja višek elizabetinske literature in angleškega jezika sploh. Danes je skupina modernih prevajalcev porabila skoraj 25 let za New English Bible (Nova angleška Biblija), ki je pa kljub temu dolgoletnemu trudu z literarnega zorišča ni mogoče primerjati s predhodnico pred 350 leti. Novi prevod pač ni bil delan z namenom, da bi bogatilo visoko angleško literaturo, ampak da bi preprostem človeku dal v roke božjo knjigo, ki bi jo ta zlahka umel. V tem pogledu se je naloga prevajalcev sijajno posrečila: v prvih 24 urah po izidu knjige je bilo prodanih 1 milijon izvodov nove Biblije. V Angliji so publikacijo označili za literarni dogodek stoletja; v Ameriki pa so prevod počastili z vzdevkom Knjiga meseca.

• Prvi izvod novega rimskega misala so poklonili Pavlu VI. prav za 400-letnico mašne knjige, ki je bila sestavljena po smernicah tridentinskega koncila. V novi mašni knjigi so antifone, mašne prošnje (okoli 1600) in 81 hvalospevov. V knjigi je tudi novi red sv. maše ter 4 evharistične molitve, ki so že v rabi. Knjigo bodo sedaj prevajali v razne jezike.

okno v svet

KDO JE REŠIL OČIPVEJČINO...

Torontski dnevni The Telegram je prinesel poročilo časnikarice Yvonne Crittenden o tečaju očipvejskega jezika v Torontu (Kanada). Tečaj je za odrasle; obiskujejo ga Indijanci Očipvejci, ki živijo v Torontu, in belokožci, zlasti trgovci in akademiki. Prvi se hočejo spopolniti v materinem jeziku, drugi pa se hočejo naučiti očipvejščine. Časnikarica pohvali to prizadevanost, češ da je očipvejščina prvi in pravi jezik Kanadčanov.

Učitelji in učenci pa imajo težave z učnimi knjigami. Y. Crittenden pravi, da jim je nekdo prinesel „edino poznani očipvejski slovar, ki ga je pred sto leti sestavil neki jezuitski misijonar“.

Naši rojaki v Torontu so takoj uganili, da gre za slovar, ki ga je napisal slovenski misijonar škof Friderik Baraga. Rojakinja Mojca Mehle je nato poslala časnikarici in uredništvu Telegrama pismo in jim razložila, kdo je bil misijonar, ki je sestavil to edinstveno knjigo. Povedala je, da je škof Baraga Slovenec in da je sestavil tudi prvo slovnico očipvejskega jezika. Priporočila jim je knjigo New Catholic Encyclopedia, najnovejšo katoliško enciklopedijo v Ameriki. V njej so obširni podatki o življenju in delu škofa Barage in o njegovi plodoviti dejavnosti na področju očipvejskega jezika.

Dnevnik The Telegram je objavil njegovo pismo.

(Družina 24. 5. 1970)

• V Torontu je na slovenskem odru doživela svoj krst pred publiko Zorka Simčiča igra „Zgodaj dopolnjena mladost“.

• Za nove redne člane Slovenske akademije znanosti in umetnosti so bili letos februarja izvoljeni dosedanji dopisni člani dr. Dragotin Cvetko, Lojze Dolinar, dr. Svetozar Ilesič, dr. Janez Milčinski, dr. France Novak in dr. Andrej Župančič. Za dopisne člane pa dr. ing. Davorin Dolar, dr. Josef Kratochwil, ing. arh. Marjan Mušič, dr. ing. Janez Peklenik in dr. ing. Miha Tišler.

• Ljubljanska Opera je svoj repertoar ni načrt sestavila za dve leti, za sezoni 1970-71 in 1971-72. V načrtu je izvedba naslednjih oper: Verdi, Trubadur, z novimi pevci in v novi postavitvi; P. I. Čajkovski, balet Trnjulčica, tudi v novi postavitvi; D. Šoštakovič, Katarina Izmajlova; Rimski Korzakov, Carska nevesta; Mascagni, Cavalleria rusticana, in Leoncavallo, Glumači; Mozart, Figarova svatba; A. Hačaturjan, balet Spartak; M. Musorgskij, Hovanščina in Boris Godunov; G. Verdi, Othello; G. Puccini, Tosca; Čajkovskega balet Labodje jezero; J. Massenet, Don Kihot; Nicolai, Vesele žene windsorske; baletni večer za 90-letnico rojstva Igorja Stravinskega; Marij Kogoj, Črne maske; R. Strauss, Elektra, ki bo s tem v Jugoslaviji prvič izvajana.

• Po dolgih letih je bil v Ljubljani na sporedu spet španski klasik Lope de Vega. Šentjakobsko gledališče je za konec sezone uprizorilo njegovi komediji „Prebrisana norica“ in „Vitez čudes“.

• Pozornost je v Ljubljani zbudilo gostovanje mariborske Drame s Cankarjevo Lepo Vido v sodobni aktualizirani režiji Zvoneta Šedelbauerja.

• Srebrni jubilej svojega plodnega delovanja je praznoval v Trstu slovenski pevski zbor Jacobus Gallus, ki ga vodi priznani glasbenik Ubald Vravec.

• Letošnji 24. Festival v Avignonu dejansko traja že dobra dva meseca in bo trajal še tri. Začel se je 1. majnika z veliko in aktualno razstavo najnovejših slikarskih in risarskih del Pabla Picassa. Teatarske, glasbene in filmske predstave so se začele 11. julija in se bodo končale okrog 15. avgusta. Med gostovanji je letos pomemben zopetni nastop Francoskega narodnega gledališča (TNF). Režiser Georges Wilson je s to skupino pripravil Sartrovo dramo „Hudič in ljubi Bog“ in najnovejše Bondovo delo „Early Morning“ (Zgodaj zjutraj). Na dvorišču papeške palače bo združeni ansambel dveh novodobnih pariških geldaliških skupin odigral Pirandellovo dramo „Nocoj improviziramo“. Zanimivost posebne vrste bo dramatična opera na besedilo avantgardnega španskega dramatika Arrabala „Tisočletna vojna“, ki jo pripravlja Francoska radio-televizija: glasbo zanjo je po srednjeveških motivih pripravil skladatelj Charles Ravier, režiral pa argentinski v Parizu ustvarjajoči režiser Jorge Lavelli. Na odrišču Carmeskega samostana igrajo mlajše francoske eksperimentalne gledališke skupine. V avignonski operi pa so poleg baletov na sporedu tudi vrste izbranih koncertov klasične in eksperimentalne glasbe. O kontrastih govore koncerti posvečeni jazzu in sodobni glasbi, pa spet koncerti, ki naj ožive prikaz starih zgodovinskih glasbil iz Provanse. Spored bodo izpolnili filmski in debatni večeri.

• Belgijska opatija Notre-Dame d'Orval slavi 900-letnico. Glavno slavlje se pripravlja za praznik sv. Bernarda. V opatiji žive trapisti.

• Pablo Picasso je muzeju „Picasso“ v Barceloni poklonil zbirko svojih zgodnjih del, okoli 900 risb, slik in gravur. Dela, ki jih je Picasso poklonil, so bila svoj čas last slikarjeve matere. Noče pa Picasso Državni galeriji v Madridu prepustiti svojega slovitega olja „Guernica“, ki je v Moderni galeriji v New Yorku, četudi bi Francova vlada dala vse, da bi podoba prišla v Španijo.

• Najnovejša opera sodobnega angleškega skladatelja Benjamina Brittena je „Children's Crusade“. Krst je doživela v londonski katedrali sv. Pavla. Izvajali so jo mladi solisti iz Wandswortha, ki jim je dirigiral Russel Burgess. Kritič N. Godwin je zapisal, da je Brittenova nova opera izredno dramatična umetnina, nekakšna dramatska kantata komponirana na Bertolt Brechtovo balado ki poje o dramu poljskih begunskih otrok, ki so se izgubili in gredo v neizbežno smrt. Opero so izvajali tudi na festivalu v Aldeburghu in po drugih angleških mestih. Prihodnje leto bodo prvič izvajali tudi Brittenovo opero „Owen Wingrave“, ki jo

je skladatelj komponiral nalašč za televizijo. Fabula je vzeta iz neke Henry Jamesove fantastične povesti.

• Maja prihodnje leto bo v Državnem gledališču Cervantes v Bs. Airesu gostoval Old Vic Theater s Shakespearjevo „Ukročeno trmoglavko“ in Ibse novo „Heddo Gabler“.

• Na lanskoletnem festivalu v Spoletu je svoj krst doživela dramatičarja L. Ariostovega epa „Orlando Furioso“, ki jo je zamislil Edoardo Sanguinetti, režiral pa Luca Ronconi. Posehmal jo že celo leto igrajo po srednjeveških trgih v Italiji ob velikem odobravanju občinstva. Tako je zdaj renesančni laški klasik postal s svojim epom avtor prave ljudske igre.

• Krištof Penderecki, ki ga svetovna glasbena kritika šteje danes za največjega poljskega skladatelja za Chopinom – lani smo v Colónu v Buenos Airesu pod njegovo taktirko poslušali njegov Pasijon po Luku, zaslovel pa je posebej za 20-letnico razglasitve človeških pravic pri ZN, ko so v glavni sejni dvorani izvajali njegovo za to priložnost napisano kantato „Jok za žrtve v Hirošimi“ – pripravlja zdaj po naročilu Organizacije združenih narodov novo veliko glasbeno stvaritev za soliste, zборе in orkester, ki bo doživela svoj krst letos 24. oktobra na Dan Združenih narodov tudi v sejni dvorani tega svetovnega organizma za mir vpričo vseh svetovnih delegacij.

darovi

Ciril Pergar, Argentina, 10 pesov

Viktor Gršar, Argentina, 0.60 Matevž Potočnik, Argentina, 10 pesov

Jožef Markuža, Rim, 800 lir družina Romana Rusa, Rim, 10 tisoč lir

Dora Kosovel, Trst, 10.000 lir Anica Tušar, ZD, 1 dolar

jubilejni dar

Anton Skubic, Argentina, 20 pesov

Leopold Šparhakel, Argentina, 20 pesov

Jože Omahna, Argentina, 20 pesov

podporni član

Leopold Šparhakel, Argentina, 20 pesov

vsi darovi iz Argentine so navedeni v novi valuti

CORREO ARGENTINO SUUC. 6	TARIFA REDUCIDA CONCESION 6228
	R. P. I. 953701